

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul XII

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fundata în 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Novembrie 1967 - N. 134

UN EVENIMENT EPOCAL Vizita Patriarhului Athenagoras la Roma ceremonia în Sfântul Petru

S'a încheiat cu un "mesagiu de pace,, primul Sinod al Bisericii Catolice

Patriarhul ecumenic Athenagoras aprinde în «Confesionalul» din Basilica Sfântului Petru pretioasa «candelă» pe care a donat-o Mormântului Sf. Petru.

Un adevărat delir de aplauze și de ovatii, ritmat de dangătul solemn al clopotelor Bazilicii vaticane sunate «în dublu», ca la Paști, au salutat intrarea Sanctității Sale Patriarhul Athenagoras I în atrium-ul Templului Crestinătății, unde, transfigurat de emoție, îl aștepta Papa.

Era primul Patriarh oriental care pășea pragul Sfântului Petru dela nesăbuita afurisenie reciprocă din 1054, care avea să despartă, pentru nouă veacuri, căile și destinele celor două «Biserici surori».

Bucuria și emoția întâlnirii era vizibilă pe fețele celor doi protagoniști ai istoricului eveniment, destinat, poate, să inaugureze o eră nouă în Biserica lui Christos și în orice caz să dea un impuls hotărâtor mișcării ecumenice de reapropiere, de reunificare la aceiași comuniune euharistică.

Imbrățișarea călduroasă, frățească, și repetatele sărutări care acolo, la intrarea Templului creștinătății au peoceluit întâlnirea celor doi Capi de Biserică, nu erau simple gesturi simbolice, ci expresia imediată, spontană a unei legături sufletești adânci și a unui secret legământ de colaborare

în dragoste la realizarea unității Bisericii, dorită de Christos.

Trecuseră nouă veacuri dela dureroasă, tragică desmembrare a Bisericii lui Christos: acum Papa și «representantul de onoare» al ortodoxiei răsăritene, Patriarhul ecumenic Athenagoras I, se rugau împreună, îngenuchiți unul lângă altul, în fața altarului din capela închinată Sfintei Fecioare Maria, în timp ce cantorii Bazilicii scandau în limba latină: «Vă dau o poruncă nouă; să vă iubiți unii pe alții așa cum eu v'am iubit pe voi».

Apoi Papa și oaspetele său s'au îndreptat spre Altarul Mărturisirii, sub care recente săpături arheologice au identificat mormântul «pescarului de oameni», Petru din Galilea, luând loc în două jilțuri perfect egale, la picioarele altarului.

Unul lângă altul, Papa și Patriarhul ecumenic au ascultat Epistola Sfântului Pavel către Filipieni, citită în limba italiană de un diacon, și imnul catacombă «Unde este dragoste și caritate acolo e Dumnezeu», cântat de corul Capellei Sixtine.

Diaconul Patriarhiei din Constantinopol a citit apoi — în grecește — Evanghelia în care Sfântul Ioan vor-

bește de porunca dată de Christos lui Petru de a-i spăla picioarele: «Petru ca și voi să vă spălați unii altora picioarele».

«Rugăciunile credincioșilor», în care se invocau, pentru poporul creștin, dragostea și pacea aducătoare de unitate, au fost citite în șase limbi.

Lipsa jertfei euharistice din acest ritual ecumenic care, perzistând starea de despărțire teologică și dogmatică între cele două Biserici surori nu putea fi o concelebrare liturgică, a fost singura umbră care a intristat această regăsiere spirituală, această emoționantă rugăciune în comun.

După splendida rugăciune de slavă și mulțumire, scrisă și citită de Paul VI, întreaga asistență a intonat un emoționant, coral «Tatăl nostru».

Apoi, într-o tăcere care trăda emoția generală, Patriarhul Athenagoras a pronunțat un important discurs în limba greacă, rezumat apoi de unul din diaconi în limba italiană, ca de alt fel și discursul Papii, care a vorbit în limba latină. Reproducem paginile cele mai semnificative ale acestui splendid și atât de esențial document de ecumenicitate, dens de gândire și de propuneri concrete pentru realizarea doritei unități creștine.

DISCURSUL PATRIARHULUI ATHENAGORAS

«Frate sfânt» — a început Patriarhul Athenagoras — cu adevărat mare e Dumnezeu Tatăl Domnului Nostru Isus Christos, singurul care săvârșește minuni întru Duhul Sfânt. Fie numele său binecuvântat și slăvit, acum și în veci».

După ce a mulțumit Papii pentru vizita făcută în Iunie la Istanbul, Patriarhul Athenagoras și-a exprimat fericirea de a aduce la rândul său «venerabilului Episcop al Romei, purtător al harului apostolic și urmaș al unei pleiade de oameni înțelepți și sfinți care au făcut strălucirea Bisericii Romei, prima în organismul Bisericilor creștine din lume», sărutul

pacii și al dragostei întru Christos.

«Noi ne găsim acum în locul acesta sfânt, alături de Sanctitatea Voastră, în fața acelui altar — a continuat Patriarhul — pregătiți în spirit să mergem mai departe spre o Euharistie comună, cu sentimentele Domnului care spală picioarele Apostolilor săi. În clipa aceasta atât de sfântă noi auzim strigarea sângelui Apostolilor Petru și Pavel, glasul Bisericii, al catacombălor și al martirilor dela Coloseu, care ne îndeamnă să împlinim, prin toate mijloacele, sfânta lucrare începută: aceea a unirii Bisericii despărțite a lui Christos. Aceasta nu numai pentru împlinirea dorinței

lui Dumnezeu, ci pentru ca lumea să vadă strălucind unitatea, care după crezul nostru comun e cea mai mare dintre poruncile Bisericii lui Christos».

Dacă pe de o parte congresele pancreștine, conferințele și contactele dintre cele două Biserici au desvăluit lumii, în toată gravitatea ei, vina despărțirii, pe de altă parte ne-au revelat un adevăr până azi ignorat de mulți, și anume că «elementele care ne unesc sunt mult mai multe decât cele care ne despart».

«În calea aceasta a unirii, a continuat Patriarhul, care va fi o cale spre
(continua în pag. 2)

Primul Sinod al Bisericii catolice s'a încheiat cu un mesagiu de pace adresat «tuturor oamenilor».

E desigur prea devreme pentru a se putea avea un bilanț definitiv al evenimentului. Ne vom mărgini așadar la o recapitulare a punctelor de program ale acestei «întruniri de consultare» a Episcopilor cu Papa și la o scoatere în evidență a tezelor (și antitezelor) care au definit pozițiile diferitelor grupări sinodale. E o judecată de ansamblu, ce se referă în special la curentele de gândire care au circulat în aula sinodală, dar mai ales în culisele acestui Sinod, scoțând în evidență atitudini și poziții nu totdeauna unitare asupra celor cinci probleme de fond, bază a discuțiilor.

Care au fost aceste cinci teme de discuție propuse Sinodului de Papa? Le vom enunța în ordinea în care au fost dezbătute, prezentând în sinteză rezultatele discuțiilor.

Dreptul Canonic. Sinodul a aprobat principiile pe care se întemeiază operația de revizuire a Codului de Drept Canonic, insistând în special asupra caracterului comunitar al noului Cod, care va fi adecuat principiilor eclesiologice enunțate de Conciliul Vatican II.

Doctrina catolică. Sinodul a indicat principiile care trebuie să inspire și să călăuzească acțiunea teologilor și mai ales a Episcopilor privitor la «opiniile primejdioase» și la erorile de interpretare a deciziilor Conciliului Vatican II, erori care astăzi «atențiază la patrimoniul credinței». A fost, între altele, propusă constituirea unei comisii internaționale de teologi care să reprezinte toate tendințele «legitime» ale Bisericii. Comisia aceasta va lucra în colaborare cu Congregația pentru Doctrina Credinței, studiind problemele doctrinale mai importante.

S'a cerut de asemeni redactarea de către Sfântul Scaun a unei «declarații păstorești asupra fenomenelor referitoare la problematica doctrinală», care să călăuzească «poporul lui Dumnezeu» pe calea cea mai adevărată și mai sigură.

Seminariile. În legătură cu problema seminariilor Sinodul a cerut o mai strânsă și mai rodnică colaborare între Conferințele Episcopale, care să asigure «unitatea în domeniul formării preoților» și în același timp să răspundă la necesitățile locale. S'a insistat de asemeni asupra problemei deosebirilor de configurație istorică a diferitelor institute de formație preoțească, de care Conferințele Episcopale sunt invitate să țină seamă.

Căsătoriile între catolici și necatolici. Din discuțiile Sinodului asupra acestei teme s'a evidențiat necesitatea de a se ține seamă de deosebirile de situație dela țară la țară. De aceea, odată fixată o legislație unică, sau o serie de principii generale valabile pentru întreaga Biserică, Conferințele Episcopale vor proceda la aplicarea practică a acestei legislații, ținând seamă de situația fiecărei țări în parte.

Liturghia. Capitolul acesta a fost cel care a înregistrat cele mai multe polemici privitor la «modalitatea» și la «timpul» în care se va oficia Liturghia în noua ei formă.

S'a înregistrat un puternic curent de opoziție, reprezentat de «latura tradiționalistă» a Sinodului, în legătură cu așazisa «Liturghie normativă», adică cu textul liturgic care va servi drept bază a tuturor celebrărilor și care prevede participarea activă a credincioșilor la ritul liturgic duminical.

Cum spuneam, primul Sinod Catolic a scos în evidență o situație de pro-

fundă divergență de opinii între latura «progresistă» și latura «tradiționalistă» a episcopatului catolic. N'a fost, cu alte cuvinte, ceea ce se chiamă un model de unitate, expresia monolitică a unui episcopat hotărât să facă front unic împotriva primejdiilor care asta zi amenință Biserica din afara și dinlăuntrul ei. În primul rând împotriva acelor teze și acelor tendințe care, răstălmăcind doctrina Conciliului Vatican II, pun astăzi în discuție chiar dogmele fundamentale ale Bisericii.

Schemele care au evidențiat în mod clar aceste divergențe în interpretarea doctrinei au fost schema pentru reforma Codului de Drept Canonic și aceea asupra reformei Liturghiei.

Nu avem precăderea de a intra în amănuntele discuțiilor, și nici nu dispunem de un spațiu suficient pentru o asemenea expunere. Vrem însă să amintim în treacăt partea avută de principalele grupuri laice de acțiune în aceste dueli teologice, în această bătălie a Bisericii tradiționale împotriva inovațiilor iconoclaste care de la o vreme începea amenința înstituția Bisericii în însăși temelia ei, credința.

Dacă mișcarea internațională «Pax», a cărei acțiune subversivă, de inspirație comunistă, denunțată în repetate rânduri de Cardinalul Wyszyński, a orchestrat intervențiile susținătorilor Liturghiei «vulgarizate» și ai abolirii excomunicărilor (prima între toate aceea care exclude din Biserică

pe catolicii care activează în rândurile comunismului), latura tradiționalistă a Sinodului a fost sprijinită și încurajată de mesagiile, apelurile și instanțele asociațiilor laice care se opun experiențelor și «reformelor aventuroase» în Biserică.

Scria, în legătură cu această participare activă a mișcărilor laice partizane ale tradiției un strălucit comentator al Sinodului, ziaristul Gino de Sanctis:

«Asistăm, oare, astăzi, în Biserică, la o situație asemănătoare aceleia care a caracterizat perioada imediat succesivă Conciliului dela Nicea, când marea majoritate a Episcopilor trecuse la un arianism mai mult sau mai puțin declarat, și când puținii Episcopi încă ortodocși, ca Sfântul Atanasie, Sfântul Ilarie și Sfântul Ciril, erau exilați și desaprobați?»

În vremea aceea laicii au fost cei care au continuat, în tăcere și în umbră, tradiția catolică, ducând-o mai departe dincolo de furtună. Ei au continuat să recite, împreună cu clerul mărunț rămas credincios; profesiunea de credință dela Nicea.

Catolicii post-nicenieni au trăit în felul acesta 25 de ani. Noi, catolicii de azi nu vrem să șocăm timpul, care e numai al lui Dumnezeu.

Vrem însă să trăim după normele fixate și profesate de Biserica Romană catolică și apostolică timp de 20 de veacuri, prin toți Papii și toate Conciliile sale.

Datoria noastră e numai fidelitatea».

UN EVENIMENT EPOCAL

(urmare din pag. 1)

adevăr, spre cecece a fost în todeauna crezut, pretutindea și de către toți, noi suntem chemați să continuăm și să intensificăm dialogul dragostei, pentru a face din el un eveniment care să poată preceda dialogul teologic».

Privitor la dialogul teologic de mâine, Patriarhul Athenagoras îl vede orientat «în sensul interpretării a celor deja trăite în comun în Biserici» și în sensul «cătării adevărului în spiritul unei carități care se exprimă ca slujire între ele a Bisericilor și, împreună, a lui Dumnezeu».

«Noi nădăjdum astfel să ajungem la o justă apreciere a acelor puncte ale credinței care trebuiesc mărturisite în comun, deosebindu-le de acelea care, neatințând în nici un fel temelia unică și comună a credinței, pot constitui, în mod liber și conform tradiției fiecărei Biserici în parte, aspecte proprii de viață bisericăscă». Aceste aspecte, care fac «unitatea în varietate» a Bisericilor, cum au subliniat Părintii Conciliului Vatican II, trebuie să fie acceptate și respectate de ceilalți».

Dragostea, munca fără preget și răbdarea sunt, pentru Patriarhul A-

thenagoras, elementele care condiționează și accelerează realizarea unității creștine. Dar mai ales dragostea, «fiindcă numai prin dragoste ne vom putea purifica de toate elementele negative lăsate nouă moștenire de trecut», și vom putea înlătura piedicile care se ridică în calea unirii Bisericilor. «Prin dragoste — a spus Patriarhul — vom putea restabili pe deplin o frățescă încredere reciprocă și vom putea crea o mentalitate nouă, întemeiată pe respect, care e temelia sigură și temelnică a unirii Bisericilor noastre în Christos Capul Bisericii».

«Frate sfânt — a încheiat Patriarhul Athenagoras — fie întâlnirea noastră plăcută lui Dumnezeu; fie ea un nou punct de plecare pentru Bisericile noastre spre El și al unuia către cealaltă».

După această urare fierbinte, noi salutăm pe Sanctitatea Voastră, salutăm venerabilul Sinod întrunit în jurul Sanctității Voastre, întreaga ierarhie bisericăscă din lume, ordinele religioase și întreg poporul Sfintei Biserici Romane; atât de scump nouă».

La cuvântarea Patriarhului Athenagoras Sfântul Părinte Paul VI a răspuns cu un discurs în limba latină.

DISCURSUL PAPII

«Prea iubite frate întru Christos — s'a adresat Papa Patriarhului ecumenic — cu toții într'un glas am mulțumit Domnului pentru minunile pe care El le-a săvârșit în Biserica Sa».

Nu se datorește, oare, atotputernicei sale îndurări faptul că astăzi am avut bucuria de a ne găsi împreună pentru a ne da din nou sărutarea de pace și de împăcare în mijlocul fraților noștri în episcopatul, pe mormântul crâncinului Apostolilor, glorie a acestei Biserici a Romei; al cărei popor ne înconjoară participând la bucuria noastră spirituală și la rugăciunea noastră?»

Paul VI a relevat apoi faptul că nicio dată încercările de a realiza unitatea creștină n'au fost mai libere de orice interferență politică decât azi, și a recapitulat aceste încercări de refacere a unității de-a lungul veacurilor, amintind și inițiativa Conciliului Vatican II «pentru o mai bună cooperare între Bisericile locale și Biserica Romei» și pentru înnoirea victoriei bisericăscă.

Acest efort de înnoire — a relevat Papa — e paralel cu acela al Bisericilor răsăritene. «Nu trebuie oare văzut în acest paralelism un semn în plus al acțiunii Spiritului Sfânt, care solicită Bisericile noastre să se pregătească activ în vederea restabilirii comuniunii depline?»

Noi trebuie să continuăm și să dezvoltăm, dintr-o parte și din cealaltă, acest efort, rămânând pe cât posibil în contact, și printr-o cooperare ale-

cărei forme ar trebui să fie fixate în comun».

Numai printr-o înnoire profundă și sinceră a credinței Biserica va putea răscumpăra o societate căzută pradă unei progresive și multiforme incredulități.

Cu ochii credinței fixați asupra cohortelor de sfinți care îi fac coroană lui Christos — a încheiat Papa — «uniți într-o dragoste frățescă pe care nimic nu trebuie să o știrbească și călăuziți de dorința de a asculta ceea ce Spiritul Sfânt cere Bisericii, însufleșiți de o speranță care trebuie să fie mai puternică decât orice piedică, noi vom merge înainte în nomine Domini».

O nouă îmbrățișare și un sărut frățesc, repetat de mai multe ori, în aplauzele mulțimii, au pecetluit noile angajamente luate de Papă și de Patriarhul Athenagoras pentru o mai strânsă colaborare între ele a celor două Biserici surori, în vederea refacerii unității de mâine. Sărutul păcii, dat de Patriarhul celor patru Cardinali care l'au primit la sosirea sa în Roma, și de Papă Mitropolitilor din suita Patriarhului (Meliton al Calcedonului, Ciril de Chaldeas, Chrysostomos al Cesareei și Maximos, Mitropolitul de Sardes) au fost apoi transmis întregului Sinod și celor 50 de Cardinali care au luat parte la solemnitatea ecumenică dela Sfântul Petru. Emoționanta «rugăciune în comun» s'a încheiat cu binecuvântarea dată mulțimii întâi de Patriarhul Athenagoras, în limba greacă, apoi de Papă, în latină.

Alte momente ale vizitei Patriarhului ecumenic

Incheiem această cronică a solemnității din Sfântul Petru, amintind pe scurt alte momente ale vizitei Patriarhului Athenagoras la Roma.

În dimineața zilei de 28 Octombrie Patriarhul ecumenic a avut o lungă convorbire cu Papa, în biblioteca particulară a Păpii.

«Au fost discutate o serie de probleme comune celor două Biserici pe plan păstoresc și teologic» — a spus ziaristilor Mgr. Willebrands Secretarul Secretariatului pentru Unirea Creștinilor — fără alt supliment de «indiserecție». La sfârșitul convorbirii, încheiată cu introducerea și prezentarea membrilor suitei Patriarhului și cu tradiționalul schimb de daruri, Papa l'a întovărășit pe Patriarh până la Capela Clementină, gest cu totul inedit în protocolul vizitelor oficiale și care încă odată a subliniat simpatia și dragostea care au caracterizat întâlnirea celor doi Capi de Biserică.

În cursul vizitei sale la Roma Patriarhul Athenagoras a vizitat cele patru Bazilici ale orașului și catacombele Sfintei Priscilla de pe Via Salaria, unul din primele centre de iradiazare ale creștinismului la Roma.

Pretutindeni a fost întâmpinat cu aplauze entuziaste de populația Romei.

După ce a vizitat săpăturile arheologice din subteranele Bazilicii vaticane, care au dus la identificarea mormântului Sfântului Petru, Patriarhul Athenagoras s'a oprit câteva minute în rugăciune, la mormântul lui Ioan XXIII, unde a depus, într'un scrin de cristal, trei spice și un bilet pe care scrisese personal o frază din Evanghelia Sfântului Ioan: «Dacă bobul de grâu nu cade și nu moare rămâne singur; dacă moare aduce mult rod».

În ultima zi a vizitei, Patriarhul a primit în audiență, în «sala regală» a Pătatului Apostolic comunitatea ortodoxă din Roma, pronunțând o scurtă cuvântare, în care l'a definit pe Papă «apostolul păcii și poetul unității Bisericii».

"Exil în Patrie" pentru Sf. Marcu

Venețienii sunt în alarmă: Patriarhul Bisericii Copte, Ciril VI al Alexandriei Egiptului, a cerut Păpii restituirea trupului Evanghelistului Marcu, sfântul protector al Veneției și, după tradiție, întemeietorul Bisericii Copte a Egiptului.

În scrisoarea adresată Păpii, Patriarhul Ciril își exprimă dorința ca rămășițele pământești ale Sfântului să fie înmormântate în noua catedrală — acum în curs de construire — din Alexandria Egiptului.

Cererea Patriarhului oriental a produs stupeoare — ca să nu spunem indignare — în rândurile venețienilor, hotărâți să împiedece cu toate mijloacele această «translatio».

După o cetățenie de unsprezece veacuri în orașul Lagune — protestează venețienii — o asemenea transferare ar fi echivalentul unei deportări, al unui «exil în patrie». A li se cere restituirea moaștelor patronului orașului lor e ca și cum li s'ar cere «să restituie Bazilica, construită cu coloane aduse din Orient».

Trupul Sf. Marcu a fost adus la Veneția în veacul IX, sub doge Justinian Partecipazio, căruia i se datorește și inițiativa construirii Bazilicii dedicată Sfântului.

În 828 Sf. Marcu e proclamat patron și protector al Veneției, în locul Sfântului grec Teodor. Simbolul Evanghelistului, leul înaripat, devine cu timpul insigna oficială a Republicei.

Tradiția povestește — și superbele mozaicuri ale Bazilicii ilustrează faptul — că doi navigatori venețieni, Buono di Malamocco și Rustino da Torcello, debarcați fără autorizația guvernului lor la Alexandria în Egipt, ar fi reușit să fure trupul Sfântului și să-l aducă în patrie, ajutați în această întreprindere de complicitatea a doi călugări.

În 1904 racla conținând trupul Sfântului (capul e îngropat la Alexandria) a fost așezată cu mare solemnitate la picioarele altarului principal al Bazilicii, de unde, câteva secole mai târziu aveau să dispară. În cursul lucrărilor de restaurare a templului, în 1811, caseta cu oasele Sfântului a ieșit la iveală dintr'un enorm

Procesul de beatificare a lui Pius XII și Ioan XXIII

Cardinalul-Vicar al Romei, Luigi Traglia, a «instalat» zilele trecute cele două tribunale bisericăscă însărcinate să conducă «procesul informativ» asupra faimei de sfințenie și a virtuților eroice ale ultimilor doi Papi, Pius XII și Ioan XXIII. E primul act al unei proceduri care se va încheia cu introducerea oficială a «procesului» de beatificare și de canonizare a celor doi Papi «candidați» la slava altarelor.

Ritualul constituirii celor două tribunale, care vor funcționa separat, având însă un Președinte și un Președinte-delegat comun, în persoanele Cardinalului-Vicar Luigi Traglia și a monsignorului Marcello Magliocchetti, s'a desfășurat într-una din sălile Palatului Lateranian, unde își are sediul Vicariatul Romei.

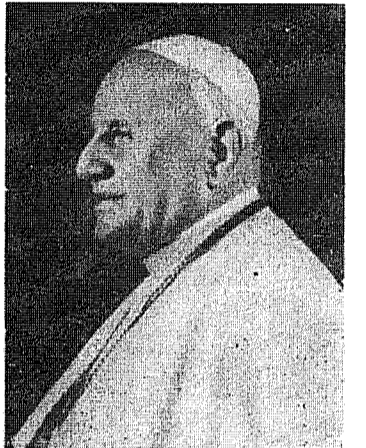
Amândouă aceste tribunale, fiecare compus din doi judecători și un «promovator al credinței», au depus jurământul prescris, care îi obligă să păstreze secretul și să observe și să cântărească, cu absolută obiectivitate, depozitiile martorilor chemați să se exprime asupra virtuților celor doi Papi.

Se prevede că cele două procese, al căror anunț a fost dat de Paul VI în cursul ultimei sesiuni a Conciliului Vatican II, vor dura mult timp, probabil câțiva ani; având în vedere numărul excepțional al martorilor care vor fi ascultați. Ele vor avea un curs cu totul «normal», care nu poate fi influențat de popularitatea candidaților, în special a lui Ioan XXIII, a cărui canonizare a fost cerută, «vox populi», imediat după moartea sa.

«Procesele» de canonizare a Păpilor sunt cele mai dificile — a spus Cardinalul Traglia, în discursul rostit cu ocazia «instalării» celor două tribunale. Fiind vorba de doi Papi dispăruți de curând, numărul martorilor chemați să depună asupra minunilor și virtuților atribuite lor e enorm. O notă publicată acum în urmă de ofi-

ciosul Vaticanului, «L'Osservatore Romano», preciza că pentru beatificarea lui Pius XII au sosit, până în luna trecută, 700 mii de petiții, iar pentru canonizarea lui Ioan XXIII un milion de cereri.

Prima petiție pentru beatificarea «Păpii bun» a fost depusă la Congregația Riturilor de Paul VI, atunci arhiepiscop de Milano. Îi fusese înmănată de un călugăr carmelitan în momentul în care se pregătea să plece la Roma pentru a participa la conclavul care avea să-l aleagă Papă. Petiția aceasta, încălțată de un mare număr de persoane, fusese scrisă în însăși ziua morții lui Angelo Roncalli, și era adresată «succesorului lui Ioan XII».

Papa Ioan al XXIII-lea.

Si acum câteva cuvinte despre mecanismul unui asemenea «tribunal» bisericăsc. Dacă «postulatorii» sunt chemați să evalueze și să susțină, pe baza depozitiilor martorilor, autenticitatea minunilor și a virtuților eroice atribuite candidaților, rolul «promovatorilor credinței» e exact contrariu. Acestor «advocați ai diavolului», cum li se spune în termeni populari, le revine sarcina — cei drept destul de îngrată — de a sublinia eventualele elemente negative care ar putea umbri personalitatea și comportamentul candidatului.

Cele două procese se vor desfășura la Roma, de oarece, conform normelor Codului Canonic, desbaterile trebuie să aibă loc în dieceza în care candidații la beatificare au murit.

Faptul că cei doi «robi ai lui Dumnezeu» au fost Papi nu va da loc la nici o excepție în această primă fază a procesului.

Postulatorii, adică judecătorii care vor susține în fața tribunalului eclesiastic că Eugeniu Pacelli și Angelo Giuseppe Roncalli «merită cu adevărat» să fie proclamați «Fericii», sunt iezuitul Paolo Molinari și franciscanul minor Antonio Cairoli.

La ceremonia instalării tribunalului au participat, împreună cu Cardinalii Urbani, Siri și Dell'Acqua și cu episcopul de Bergamo, rudele apropiate ale celor doi candidați și persoanele care le-au fost aproape în ultimii ani ai vieții lor.

Papa Paul al VI-lea dăruiește Patriarhului Athenagoras un crucifix antic de argint la sfârșitul întâlnirii din Biblioteca Vaticanului.

Artă populară abisiniană din secolul XVII-lea.